

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	EKONOMICKÁ OPODSTATNĚNOST PODPORY ZEMĚDĚLSTVÍ	10
2.1	Deformace na domácím trhu s výrobky a výrobními faktory	12
2.1.1	Deformace na komoditních trzích	12
2.1.1.1	DRS = FRT # DRT	14
2.1.1.2	DRS # DRT = FRT	17
2.1.1.3	DRS = DRT # FRT	18
2.1.1.4	DRT # DRS # FRT	19
2.1.2	Deformace na trzích s výrobními faktory	20
2.1.2.1	Rozdíly v cenách výrobních faktorů v jednotlivých odvětvích	20
2.1.2.2	Nemobilita a cenová rigidita výrobních faktorů	21
2.1.2.3	Eliminace deformací na trhu s výrobními faktory	22
2.1.2.4	Implementace dotací na výrobní vstupy do zemědělství	22
2.2	Nestabilita zemědělských cen	25
2.2.1	Využití analýzy parciální rovnováhy pro posouzení účinnosti cenové stabilizace	29
2.2.2	Vliv cenové stabilizace na blahobyt	30
2.2.3	Dopad malých cenových fluktuací na parciální rovnováhu	31
2.2.4	Možnosti realizace cenové stabilizace	36
2.3	Argument nerozvinutého odvětví	38
2.3.1	Argument nerozvinutého odvětví a komparativní výhody	39
2.3.2	Vliv ochrany nerozvinutého odvětví na blahobyt	40
2.3.2.1	Krátkodobý dopad	41
2.3.2.2	Dlouhodobý dopad	42
2.3.2.3	Aplikace výrobové dotace	44
2.3.3	Argumenty proti ochraně nerozvinutého odvětví	47
2.3.4	Dílčí závěry	48
3	MIMOPRODUKČNÍ FUNKCE ZEMĚDĚLSTVÍ	50
3.1	Udržitelnost regionálního rozvoje	53
3.2	Ekonomická opodstatněnost podpory mimoprodukčního přínosu zemědělství	57

3.3	Metodické přístupy k hodnocení multifunkčnosti zemědělství	61
3.4	Analýza externalit a veřejných statků vytvářených zemědělstvím	63
3.5	Hodnocení mimoprodukčních funkcí zemědělství z nabídkové strany	67
3.5.1	Klíčové aspekty multifunkčnosti	68
3.5.2	Sdružená produkce v zemědělství	70
3.5.2.1	Krajinná tvorba	71
3.5.2.2	Venkovský rozvoj a zaměstnanost	71
3.5.2.3	Potravinová jistota	72
3.5.2.4	Environmentální přínos	73
3.5.2.5	Welfare hospodářských zvířat	74
3.5.3	Analýza sdružených produktů v zemědělství	74
3.5.3.1	Sdružené produkty v pevných proporcích	75
3.5.3.2	Sdružené produkty s variabilními proporcemi	76
3.5.4	Internalizace zemědělských externalit	78
3.5.5	Dílčí závěr	80
3.6	Hodnocení mimoprodukčních funkcí zemědělství z poptávkové strany	80
3.6.1	Teoreticko-metodologická východiska netržního hodnocení mimoprodukčních funkcí z poptávkové strany	80
3.6.1.1	Ekonomická hodnota výstupů zemědělství	80
3.6.1.2	Odvození ekonomické hodnoty mimoprodukčních přínosů zemědělství na základě modelu racionálního výběru spotřebitele	81
3.6.1.3	Metody ekonomického hodnocení nekomoditních výstupů z poptávkové strany	87
3.6.2	Hodnocení mimoprodukčních funkcí zemědělství v regionu Jihovýchod	99
3.6.2.1	Společenská významnost jednotlivých mimoprodukčních funkcí zemědělství	100
3.6.2.2	Mezinárodní komparace výsledků	102
3.6.2.3	Dílčí závěry	105
3.7	Liberalizace obchodu se zemědělskými komoditami a kladné externality	111
3.7.1	Společenské dopady liberalizace obchodu se zemědělskými komoditami při existenci produkčních externalit	114
3.7.2	Vliv liberalizace obchodu na blahobyt při internalizaci kladných externalit	116
3.7.3	Dílčí závěry	118

4	KULTURNÍ A SOCIÁLNÍ KAPITÁL JAKO FAKTORY PŘÍJMOVÉHO POTENCIÁLU ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ	120
4.1	Orientace	120
4.1.1	Základní teze	120
4.1.2	Výzkumná situace	120
4.1.3	Hlavní úkoly	120
4.2	Volba teoretických a metodologických východisek	121
4.2.1	Orientační přehled - teorie a jejich výzkumné aplikace	122
4.2.2	Teoretická východiska výzkumu kulturního a sociálního kapitálu	125
4.2.2.1	Teorie sociálního konstruktivismu	125
4.2.2.2	Teorie sociální kartografie	128
4.2.2.3	Teorie kulturního a sociálního kapitálu	132
4.2.2.4	Teorie rozvoje rurálních komunit	136
4.2.3	Metodologická východiska zkoumání kulturního a sociálního kapitálu	139
4.3	Ověřování výzkumných nástrojů	145
4.3.1	Strategie A – kvantitativní výzkum sociálního kapitálu	145
4.3.1.1	Sběr dat	148
4.3.1.2	Oblast průzkumu	149
4.3.1.3	Popisná statistika	151
4.3.1.4	Faktorová analýza	155
4.3.1.5	Analýza metody mnohonásobné regrese	157
4.3.1.6	Vliv vzdělání a věku	159
4.3.1.7	Díleč závěry	162
4.3.2	Strategie B – kvalitativní výzkum kulturního a sociálního kapitálu	163
4.3.2.1	Klasifikační analýza komunity	164
4.3.2.2	Identifikace, deskripce a analýza kapitálu - metodika	166
4.3.2.3	Identifikace kulturního kapitálu	166
4.3.2.4	Deskripce kulturního kapitálu	167
4.3.2.5	Analýza kulturního kapitálu	168
4.3.2.6	Identifikace sociálního kapitálu	169
4.3.2.7	Deskripce sociálního kapitálu	170
4.3.2.8	Analýza sociálního kapitálu	171
4.3.2.9	Identifikace environmentálního kapitálu	171
4.3.2.10	Deskripce environmentálního kapitálu	172

4.4	Management rozvoje - Realizace kulturního a sociálního kapitálu	176
4.5	Schematické shrnutí - Sociální a kulturní kartografie kulturního a sociálního kapitálu	182
5	PŘÍJMOVÝ POTENCIÁL PODNIKŮ ZE ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBNÍ ČINNOSTI	185
5.1	Teoreticko-metodologická východiska a vymezení faktorů ovlivňujících podnikatelské prostředí zemědělských podniků v současné etapě vývoje	185
5.1.1	Ekonomické prostředí a jeho vývojové tendence	186
5.1.1.1	Faktory ovlivňující konkurenceschopnost a ekonomickou diferenciaci podniků	186
5.1.1.2	Vliv rozsáhlejšího agrárního trhu	187
5.1.1.3	Vliv společné zemědělské politiky EU	189
5.1.1.4	Další faktory ovlivňující rozhodování a volbu výrobního programu zemědělských podniků	192
5.1.2	Zemědělství v systému výroby potravin	193
5.1.3	Přístup k hodnocení konkurenceschopnosti zemědělského podniku	195
5.2	Metodika analýzy ekonomické diferenciaci vývoje zemědělských podniků a jejich finanční situace	198
5.2.1	Vymezení indikátorů hodnocení ekonomické úrovně a volba ukazatelů analýzy ekonomické diferenciaci zemědělských podniků	198
5.2.2	Výsledky analýzy finančně ekonomické diferenciaci zemědělských podniků a jejich důchodových zdrojů	199
5.2.3	K některým faktorům ekonomické diferenciaci podniků	202
5.2.4	Dílčí závěry	204
5.3	Metodický přístup k analýze příjmového potenciálu na bázi intenzivního extenzivního hospodaření	206
5.3.1	Intenzivní a extenzivní soustavy zemědělského hospodaření v současné etapě vývoje zemědělství ČR	206
5.3.2	Metodický přístup k analýze příjmového potenciálu intenzivního a extenzivního zemědělského hospodaření	210
5.3.3	Přírodní podmínky, intenzita zemědělské výroby a diferenciaci důchodové situace zemědělských podniků, výsledky ověření v regionu NUTS II Jihovýchod	214
5.3.4	Dílčí závěry	218
5.4	Ekonomické souvislosti integrace zemědělství a ostatních odvětví v rámci výroby potravin	220
5.4.1	Charakteristika změn ekonomického prostředí vyvolaných formováním agrobyznysu	221

5.4.1.1	Koncepce agrobyznysu	221
5.4.1.2	Zemědělská výroba v rámci agrobyznysu	222
5.4.2	Potravinový/komoditní řetězec	225
5.4.3	Konkurence a vliv tržní struktury	226
5.4.3.1	Konkurenční prostředí a tržní struktura v agrobyznysu	227
5.4.3.2	Vliv tržní struktury v agrobyznysu na výrobce a spotřebitele	230
5.5	Předpoklady a možnosti dalšího zpracování zemědělských produktů v regionu Jihovýchod	235
5.5.1	Základní charakteristiky regionu NUTS 2, Jihovýchod	235
5.5.2	Vývoj a struktura nabídky rozhodujících zemědělských produktů	238
5.5.2.1	Rostlinná výroba	238
5.5.2.2	Živočišná výroba	242
5.5.3	Podmínky v poptávce – postavení potravinářského průmyslu z hlediska možností finalizace zemědělských produktů v regionu	247
5.5.3.1	Postavení regionu Jihovýchod v rámci potravinářského průmyslu ČR	247
5.5.3.2	Podnikatelská struktura potravinářského průmyslu v regionu	252
5.5.4	Dílčí závěry	257
6	PŘÍJMOVÝ POTENCIÁL ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ Z NEZEMĚDĚLSKÝCH AKTIVIT	260
6.1	Metodický přístup ke kvantifikaci vlivu rozvoje agroturistiky na příjmový potenciál regionu	262
6.2	Příjmový potenciál zemědělských podniků z agroturistiky v regionu Jihovýchod	265
6.2.1	Sociálně ekonomická analýza regionu Jihovýchod	265
6.2.1.1	Charakteristika krajiny	265
6.2.1.2	Zemědělství a venkov	267
6.2.1.3	Zemědělská výroba	267
6.2.1.4	Ekonomické subjekty v zemědělství	268
6.2.1.5	Rozvoj venkova	268
6.2.1.6	Oblasti s méně příznivými sociálně ekonomickými podmínkami	269
6.2.1.7	Cestovní ruch	270
6.2.1.8	Organizace cestovního ruchu v regionu	271
6.2.1.9	Turistická infrastruktura	271
6.2.1.10	Turistická atraktivnost oblastí v regionu	273
6.2.2	Odhad výše a distribuce výdajů návštěvníků v regionu	273
6.2.3	Specifikace příjmového potenciálu zemědělského podniku z agroturistiky	276

6.3	Analýza kritických předpokladů dosažení specifikovaného příjmového potenciálu agroturistiky	278
6.3.1	Faktory ovlivňující nabídku služeb agroturistiky	278
6.3.2	Faktory ovlivňující poptávku po službách agroturistiky	284
6.4	Vývoj a předpoklady rozvoje nezemědělských aktivit zemědělských podniků v Evropě	287
6.4.1	Zaměstnanost v zemědělství v Evropě	287
6.4.2	Strategie diverzifikace	288
6.4.3	Nezemědělské aktivity v evropských venkovských regionech	289
6.4.4	Multifunkčnost jako faktor regionálního rozvoje v Itálii	290
	6.4.4.1 Zemědělský sektor	290
	6.4.4.2 Multifunkční zemědělství	296
	6.4.4.3 Agroturistika	301
6.4.5	Multifunkčnost jako faktor regionálního rozvoje v Rakousku	309
	6.4.5.1 Venkovská turistika	312
	6.4.5.2 Ekonomické souvislosti nezemědělských aktivit	316
6.4.6	Dílčí závěry	319
7	SHRNUTÍ	321
8	LITERATURA	328